

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет
«13» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МІЖНАРОДНИЙ АГРАРНИЙ БІЗНЕС

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 "Економіка та міжнародні економічні відносини" С1.01 Економіка
Освітня програма	Міжнародна економіка
Факультет (ННІ)	економічний
Розробники	професор кафедри глобальної економіки, д.е.н., проф. Діброва А. Д., доцент кафедри глобальної економіки, к.е.н. доц. Герасименко Н.А.

Опис навчальної дисципліни «Міжнародний аграрний бізнес»

Міжнародний аграрний бізнес - це навчальна дисципліна, що дає можливість сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань щодо передумов формування міжнародного агробізнесу та його місце в системі економічних відносин; системи управління та регулювання міжнародного бізнесу; рівнів конкурентоспроможності та методики її оцінки в аграрному бізнесі; основних принципів ефективного ведення міжнародного агробізнесу; оцінки стану світового агропродовольчого ринку та місце на ньому України; особливостей розвитку аграрного бізнесу у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються; сучасних викликів суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу.

Курс сприяє підвищенню рівня загальноєкономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного бізнесу з позиції загальнодержавних інтересів, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо його регулювання.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Освітня програма	Міжнародна економіка	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	4	
Лекційні заняття	30	год.
Практичні, семінарські заняття	30	год.
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	90	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4	год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни Міжнародний аграрний бізнес: формування у студентів професійних компетентностей, засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок у питаннях розвитку міжнародного аграрного бізнесу, , закономірностях розміщення продуктивних сил аграрної сфери, їх регіональної спеціалізації, а також виявлення особливостей ведення аграрного бізнесу в різних країнах світу та вивчення досвіду розвитку інноваційних форм бізнесу в аграрному секторі міжнародної економіки в умовах економічної глобалізації. Наукову базу курсу становлять праці вітчизняних та зарубіжних дослідників цієї проблематики.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15. Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

Програмні результати навчання

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН25. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Теоретичні засади міжнародного агробізнесу							
Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин	1-2	15	4	4			7
Тема 2. Формування системи міжнародного агробізнесу	3	11	2	2			7
Тема 3. Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу	4	12	2	2			8
Тема 4. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека	5	11	2	2			7
Тема 5. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки	6	12	2	2			8
Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	7-8	10	4	4			6
Разом за змістовим модулем 1		75	16	16			43
Модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості							
Тема 7. Організація міжнародного агробізнесу	9-10	16	4	4			8
Тема 8. Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації	12	12	2	2			8
Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України	11	12	2	2			8
Тема 10. Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах	13	12	2	2			8
Тема 11. Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються	14	12	2	2			8
Тема 12. Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс	15	11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 2		75	14	14			47
Усього годин		150	30	30			90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин	4
2.	Формування системи міжнародного агробізнесу	2
3.	Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу	2
4.	Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека	2
5.	Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки	2
6.	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	4
7.	Організація міжнародного агробізнесу	4
8.	Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації	2
9.	Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України	2

10.	Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах	2
11.	Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються	2
12.	Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс	2
	Усього	30

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год
1	Організаційні форми міжнародного агробізнесу в країнах світу	4
2	Земельні ресурси у світовому сільському господарстві	2
3	Трудові ресурси у світовому сільському господарстві	2
4	Матеріально-технічна база сільського господарства світу	2
5	Державна підтримка сільського господарства у країнах світу	2
6	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	4
7	Світовий ринок зерна та олій	4
8	Світовий ринок овочів, плодів, ягід	2
9	Світовий ринок молока та м'яса	2
10	Світовий ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	2
11	Світовий ринок органічної продукції	2
12	Ринок карбонових кредитів	2
	Усього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Глобальні процеси та їх вплив на розвиток міжнародного агробізнесу. Система економічних відносин в міжнародному агробізнесі	7
2	Передумови та умови формування системи міжнародного агробізнесу. Об'єкти і суб'єкти міжнародного агробізнесу. Рівні функціонування агробізнесу	7
3	Світова торгівля і СОТ. Угода про сільське господарство. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів СОТ. Угода про субсидії та компенсаційні заходи СОТ. Інструменти впливу СОТ на міжнародну торгівлю продовольством: «жовта», «блакитна» і «зелена» скринька.	8
4	Аграрна політика в регулюванні агробізнесу, доходів складових його галузей, зайнятості, забезпечення використання природних, сільськогосподарських ресурсів територій і всього економічного потенціалу країн, можливостей і переваг міжнародної співпраці в агропродовольчій сфері	7
5	Принципи аграрного протекціонізму. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	8
6	Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі	6
7	Вплив науково-технічної революції на розвиток сільського господарства. Головні напрями і особливості НТП у країнах з рівнем розвитком економіки. Біоінновації. Біоекономіка. Органічне землеробство. Дискусії щодо застосування ГМО. Цифрові інновації: використання даних і технологій для сталих агропродовольчих систем.	8
8	Розмір і масштаби міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією. Товарна структура торгівлі основними видами сільськогосподарської продукції	8

	і продовольства. Основні напрями експорту та імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства. Україна на світових ринках агропродовольства.	
9	Матеріально-технічна база сільського господарства. Інфраструктура агропромислового виробництва. Трудові ресурси сільського господарства. Зайнятість і продуктивність праці в сільському господарстві. Розвиток сільських територій.	8
10	Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах. Місце галузі в економіці країн. Соціальна, економічна, виробнича структура. Типи і розміри господарств. Технічний рівень та інтенсивність виробництва. Розвиток кооперації	8
11	Рівень технічного оснащення, багатоукладність і феодалні форми землеволодіння в країнах Латинської Америки. Питання бідності і низької освіченості селянства. Транснаціональні монополії	8
12	Посилення вимог до галузі тваринництва. Проблема посилення резистентності шкідливих мікроорганізмів від неправильного застосування антибіотиків у вирощуванні тварин і виробництві м'ясопродуктів. Зменшення забруднення повітря. Розвиток енергоефективності та відновлюваних джерел енергії. Розвиток органічного виробництва. Потенційні ризики та загрози для аграрного сектору економіки України.	7
	Усього	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати, презентації;
- захист практичних робіт;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод командної роботи, метод мозкового штурму;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометоди (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
4 семестр		
Модуль 1. Теоретичні засади міжнародного агробізнесу		

Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин	ПРН 13, 17, 25. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.	
Практична робота 1.		5
Самостійна робота 1		5
Тема 2. Формування системи міжнародного агробізнесу		
Практична робота 2.		5
Самостійна робота 2		5
Тема 3. Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу		
Практична робота 3.		5
Самостійна робота 3		10
Тема 4. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека		
Практична робота 4.		5
Самостійна робота 4		5
Тема 5. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки		
Практична робота 5.		5
Самостійна робота 5		10
Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі		
Практична робота 6.		5
Самостійна робота 6		5
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості		
Тема 7. Організація міжнародного агробізнесу	ПРН 13, 17, 25. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.	
Практична робота 7.		5
Самостійна робота 7		10
Тема 8. Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації		
Практична робота 8		5
Самостійна робота 8		5
Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України		
Практична робота 9.		5
Самостійна робота 9		5
Тема 10. Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах		
Практична робота 10.		5
Самостійна робота 10		5

Тема 11. Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються		
Практична робота 11		5
Самостійна робота 11		5
Тема 12. Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс		
Практична робота 12.		5
Самостійна робота 12		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (напр., лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс з дисципліни «Міжнародний аграрний бізнес». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5097>.
- Міжнародний аграрний бізнес: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка» / уклад.: А.Д. Діброва, Н.А. Герасименко. – Київ: НУБіП України, 2024. – 26 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u404/mizhnarodniy_agrarniy_biznes_0.pdf)

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Barnard F. L., Akridge J. T., Dooley F. J., Foltz J. C. Agribusiness Management. 5th Edition. New York: Routledge, 2019. 432 p.
2. Anderson K., Ed. Global Agricultural Value Chains and Development. Cambridge: Cambridge University Press, 2021. 300 p.
3. Álvarez A., Escudero A., Fernández J., Gómez-Limón J. A., Garrido A. The Economics of Agriculture and Natural Resources. Berlin: Springer, 2021. 380 p.
4. Novak J. L., Pease J. W., Sanders L. D. Agricultural Policy in the United States: Evolution and Economics. New York: Routledge, 2020. 320 p.
5. Мельник І., ред. Міжнародний аграрний бізнес: теорія і практика. Київ: НУБіП України, 2019. 280 с.
6. Дем'яненко О., ред. Сучасні тенденції розвитку агробізнесу. Львів: Видавництво Львівського національного аграрного університету, 2020. 340 с.
7. Ковальчук М., ред. Агробізнес і міжнародна торгівля. Харків: ХНАУ, 2021. 290 с.
8. Сокол Т., ред. Інноваційні технології в агробізнесі. Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2019. 310 с.
9. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO). Офіційний сайт: <https://www.fao.org>.
10. Світова організація торгівлі (WTO). Офіційний сайт: <https://www.wto.org>.
11. Європейська комісія (European Commission). Офіційний сайт: <https://ec.europa.eu>.
12. Директорат з питань сільського господарства та розвитку села: <https://ec.europa.eu/agriculture>.
13. Міністерство сільського господарства США (USDA - United States Department of Agriculture). Офіційний сайт: <https://www.usda.gov>.
14. Міністерство сільського господарства та продовольства Норвегії (Ministry of Agriculture and Food of Norway). Офіційний сайт: <https://www.regjeringen.no/en/dep/lmd>.
15. Міністерство сільського господарства Канади (Agriculture and Agri-Food Canada). Офіційний сайт: <https://www.agr.gc.ca>.
16. Міністерство сільського господарства Великобританії (Department for Environment, Food & Rural Affairs - DEFRA). Офіційний сайт: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs>.
17. Міністерство сільського господарства Німеччини (Federal Ministry of Food and Agriculture). Офіційний сайт: <https://www.bmel.de>.
18. Міністерство сільського господарства Франції (Ministry of Agriculture and Food Sovereignty). Офіційний сайт: <https://agriculture.gouv.fr>.
19. Міністерство сільського господарства Італії (Ministry of Agricultural, Food and Forestry Policies). Офіційний сайт: <https://www.politicheagricole.it>.
20. Представництво Європейського Союзу в Україні : офіційний веб-сайт. URL:

https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232

21. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/>